

Котовський Ігор, Чернявський Андрій

Херсонський державний університет

РІК ПІСЛЯ ТРАГЕДІЇ « БУТИ, ЧИ НЕ БУТИ»

З наближенням роковин трагедії Каховської греблі, зчиненою рашизмом, з'являється значна кількість різного роду публікацій темою яких на загал є вічне « бути чи не бути, ось в чому питання». Тобто бути Каховському водосховищу чи бути Великому Лугу. Як завжди думки поділились – одні за водосховище, інші за Великий Луг, треті за існування і того і іншого.

Стисло про що йде мова: В середині 50 років минулого століття на заплаві, першій і другій надзаплавних терасах басейну Нижнього Дніпра між Хортицею і Каховкою, в районі створеного селища Нова Каховка (зараз місто), збудували греблю з ГЕС і з шлюзом для пропуску суден типу «річка- море».

До речі і в 20 і в попереднім століттях будівля водосховищ була цілком розповсюдженим явищем. Так на території Іспанії їх було збудовано 1200, в Україні 1100, в Туреччині понад 650, Франції більш 500, в Великобританії трохи більше 300. Перелічені держави за розмірами співставні з площею України, а деякі з їх регіонів мають схожі природно кліматичні особливості. Але в будь якому разі ми не можемо порівнювати роль, значення і особливості водосховищ для різних країн за однаковими показниками. Тому кожному з них притаманні свої особисті властивості і розповсюджене твердження що в всій Європі розбирають греблі водосховищ і ліквідують їх не в коім разі не може бути керівництвом до знищення всіх водосховищ на території нашої держави. Тут в деяких публікаціях стверджується що вже відбулась ліквідація близько 6000 гребель. Враховуючи вище наведені цифри кількість водосховищ зменшилась не менше ніж в 2 раз. Щось тут не так і тому потрібне дослідження з обґрунтуванням доцільності існування всіх водосховищ на території України

До будівлі водосховища на території заплави і надзаплавних терас проходило річище, рукави, протоки і стариці Дніпра, існували озера, болота та перезволожені ділянки, були кучугури (піщані арени), заплавні луки і заплавні ліси. В період з середини квітня по середину червня ця територія затоплювалася водами Дніпра. Особливу увагу звертаймо на те, що це відбувалось завдяки природному процесу характерному для всіх річок помірного поясу – весняному водопіллю В науці про рельєф, такі ділянки називають плавнями. Плавні в басейні Нижнього Дніпра мали особисту назву Великий Луг. Це пов'язано з багатьма історичними подіями часів козацької доби. Це колиска козацтво. Після будівлі водосховища більша частина історичної спадщини опинилась на дні водосховища. Тоді цю спадщину можна було побачити на Хортиці, НПЦ «Великий Луг», НПЦ Кам'янська Січ, Олешківська Січ та на окремих ділянках узбережжя Дніпро-Бузького лиману.

Розбудова цієї території не обмежилась лише греблею, водосховищем і ГЕС. Були збудовані Північно-Кримський канал, Каховський магістральний канал, Краснознам'янська (Олександрівська) зрошувальна система, багаточисельні локальні

зрошувальні системи як на території суміжних областей так і в Криму. Були створені такі умови що територія перетворилась з зони ризикованого землеробства в зону стійкого землеробства.

Крім того в Криму значна кількість водосховищ менших за розмірами і об'ємом води для водопостачання в міста півострова. Ще треба додати значну кількість водоводів для забезпечення водою міст регіону ще по всій території лісосмуги, як вітрозатримні перешкоди і біомаса

Таким чином гідрологічна мережа басейну Нижнього Дніпра с проведення всіх цих робіт перетерпіла суттєвий антропогенний вплив і кардинально змінилась. і більше – вийшла за межі басейну в майже безстічні області узбережжя Чорного моря і в Херсонській області і Криму

На території Причорноморської низовини розташовано так званий причорноморський артезіанський басейн. Він займає майже всю низовину, має розвідані запаси і може, і використовується для водозабезпечення. В зв'язку з різними умовами водозабезпечення міст і селищ в межах цього басейну водопостачання відрізняється . Так на заході (Кишинів) переважно з підземних водозаборів, Одеса поверхневі, Миколаїв мішане, Херсон підземні. Мелітополь та Бердянськ переважно поверхневі.

Суттєві зміни гідрографічної мережи вплинули на підземні води. Так вони і вплинули перший раз при створенні нової гідрологічної мережи, а другій під час її руйнування, яке відбувається і зараз в Кривому Розі, на правобережжі Херсонщини, з'являються відомості з лівобережжя.

Про наслідки для території на суходолі на яку вона впливає ми майже нічого не повідомляється. Всі висновки по подальше базуються лише на тому що відбувається на осушеному дні каховського водосховища. А про процеси що відбуваються на територіях прилеглих до осушеного водосховища і штучної частини гідрографічної мережи на якій явно відбуваються негативні явища чомусь здебільшого мовчать Радіємо що не має пилових бур і пустелі на дні осушеного водосховища і не бачимо що напівпустеля повертається на Херсонщину і степовий Крим. Як себе відчувають ґрунти, який їх стан, що робити з забрудненими якщо вони є та багато інших проблем.

За цей рік яких тільки пропозицій ми тільки не чули і побудувати там місто, і використовувати виключно для розвитку туризму, і зведені мости через Дніпро, і 7 футів води під кілем і вільно безчергове судноплавство, і крапельне зрошення, і зворотній осмос, і сорти пшениці для богарного землеробства і виноградарство без застосування зрошення

На даний момент ми не знаємо всіх наслідків цієї жахливої трагедії Потрібно провести значну кількість досліджень для того щоб зробити правильні висновки і обрати оптимальний варіант ліквідації наслідків цього злочину . І на останок давайте перестанемо хвилювати суспільство поки не з'ясуємо всі сторони процесів що відбуваються завдяки цієї трагедії.